

Yashil **IQTISODIYOT** *va* **TARAQQIYOT**

ISSN: 2992-8902

Digital
Object
Identifier

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIALS
NUMBER
SYSTEM

74-91 XALQARO DARAJA

MAXSUS SON, 2024

IJTIMOIY, IQTISODIY, SIYOSIY, ILMIY, OMMAKOP JURNAL

2024-YIL 18-19-APREL

**"RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AGROIQTISODIYOT VA
BUXGALTERIYA HISOBINING DOLZARB MUAMMOLARI VA
ULARNING YECHIMLARI" PROFESSOR NURILLA SULAYMONOVICH
SANAYEV TAVALLUDINING 85 YILLIGIGA BAG'ISHLANGAN**

XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI, 2024

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 678 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 19-aprel kuni ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeveva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Benazir ustozni yod etib	10
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti jamoasi	
Qishloq xo'jaligi taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlari.....	12
Yunusov Xudaynazar Beknazarovich	
Agroklasterlarda biznes jarayonlari moliyaviy natijalari hisobini takomillashtirish	14
Alikulov Abdimo'min, Koshkaldal Irina	
Assessment of the ESG rating of banks.....	19
Ruziyeva Elvira, Eshmuradov Ulugbek	
Contract Preferences of Smallholders: Evidence From a Study on Potato Production in Uzbekistan	24
Sanaev Golib, Sanaeva Rakhima, Nurullaev Ulmasjon, Nurullaeva Bakhora, Sanaev Anvar	
Taxation Systems in the Agricultural Production Sphere in the Context of Resistance to Shadow Economy	34
Koshkaldal Iryna, Dombrovska Olena, Alikulov Abdimumin	
Factors Influencing Farmers' Cooperation in Irrigation: A Study of Samarkand Province, Uzbekistan	39
Tadjiev Abdusame Abduxamidovich	
Xalqaro standartlar asosida qishloq xo'jaligida kapital qo'yilmalar hisobi hamda hisobotlarini takomillashtirish.....	43
Xasanov Baxodir Akramovich, Egamberdiyeva Salima Rayimovna, Raxmatov Jonibek Ismoil o'g'li	
Tijorat banklarida ichki auditida muhimlik va auditor riski masalalari.....	50
Ibragimov Abdugapur Karimovich, Qo'ldoshev Dilshod Melixurozovich	
Agroklasterlar ichki sotish jarayonida transfert baholarni belgilashni tashkiliy-uslubiy jihatlarini	57
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
Auditda regression tahlilni qo'llashning xususiyatlari	64
Tajekeev Ziyatdin Kobeyisovich	
Uzumchilik fermer xo'jaliklarida ishlab chiqarish xarajatlari hisobini takomillashtirish.....	67
Ibragimov Mansur Mardonovich	
Xalqaro standartlar asosida qishloq xo'jaligida aktivlarni tasniflash, ularning hisobi va hisobotini takomillashtirish.....	71
Egamberdiyeva Salima Rayimovna	
The Place of Digitalisation in the Rural Areas Development of Ukraine.....	76
Riasnianska A. M., Kniaz O. V.	
Yalpi ichki va hududiy mahsulotning ko'payishida faol tadbirkorlikning o'rni	79
Salamov Ibroxim, Kudratov Rizo Turdibayevich, Nazarova Maryam Sharipovna	
Inflyatsion targetlash rejimining pul-kredit siyosatini amalga oshirishdagi ahamiyati	84
Fayziyev Oybek Raximovich	
Asalarichilikning qishloq xo'jaligi iqtisodiyotidagi o'rni va uni rivojlantirish istiqbollari.....	89
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
Uzumchilik majmuining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi va uning tamoyillari.....	94
Boltayev Nazarbek Narzullayevich	
Mintaqaviy klasterning xususiyatlari.....	98
Urdushev Hamrakul	
Considerations for Bolstering Entrepreneurship in the Evolution of the Domestic Economy	102
Shadiyeva Gulnora Mardiyevna	
Chorvachilik tarmog'ida ishlab chiqarish samaradorligini oshirish imkoniyatlari.....	107
Kudratov Rizo Turdibayevich, O'roqov Feruz Ibodullayevich	
Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirishning hududiy jihatlarini	112
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Nazarova Maryam Sharipovna	

Yalpi ichki mahsulot va uni hisoblashni takomillashtirish yo'llari.....	117
Xalmurzaev Mansur, Abdushukurov Xondamir	
Qishloq xo'jaligi korxonalarida tovar-moddiy qiymatliklar hisobini takomillashtirish yo'nalishlari.....	122
Raximova Umida Rabbimovna	
Mamlakatimiz agrar tarmog'ida innovatsiyalarga asoslangan tadbirkorlikni rivojlantirish.....	127
Olimova Nodira hamrakulovna	
Banklarda ichki auditni xalqaro audit standartlari asosida takomillashtirish.....	131
Rizayev Nurbek Qodirovich, Boymatova Chinora Ilxomovna	
Agroklastarlarda asosiy vositalarni modernizatsiyalash va ta'mirlash xarajatlari hisobini takomillashtirish.....	137
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Ibodullaev D., Abdushukurov Xondamir Botiraliyevich	
Davlat budjetida boshqaruv xarajatlarini moliyalashtirishni takomillashtirish yo'llari va xarajatlarining optimallashtiruv muammolari.....	142
Narziyeva Guzal Baxtiyorovna	
Bandlikni ta'minlash va kambag'allikni qisqartirishni yuzaga keltiruvchi sabablar hamda ularning yechimi.....	146
Ahmatova Qunduzbonu Asliddinovna, Sunnatullayev Musurmon Sunnatullo o'g'li, Salamov Ibroxim	
Global iqtisodiy rivojlanish sharoitida yashil iqtisodiyot muammolari	151
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Musurmonov Nodirbek Ahmadovich	
Menejer boshqaruvida boshqaruv mehnati va guruhlar dinamikasi	155
Xasanova Sitara Islamovna	
G'allachilik klasterlarida buxgalteriya hisobi shakllarini takomillashtirish.....	158
Yuldashev Sherali Xaitovich	
Современность услуг агропромышленного комплекса в условиях инновационной экономики положение дел	163
Тураев Баходир Хатамович, Рузиев Хамрокул Жураевич	
Влияние внешних факторов на эффективность производства животноводства.....	170
Хамдамова Насиба Аблакуловна	
Banklarda ichki auditni rejalashtirish masalalari.....	173
Ibragimova Iroda Rashid qizi, Safarov Abdumajit Abdixamidovich	
The Importance of Digital Technologies in the Development of Agriculture.....	179
Rabbimov Elbek Abdulloyevich	
Yakka tartibdagi tadbirkorlarni soliqqa tortish o'zini o'zi band qilishni davlat tomonidan tartibga solish shakli sifatida.....	182
Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Javmanov Jamshed Abdusamatovich	
O'zbekiston pensiya tizimida pensiya hisoblash va to'lashni rivojlantirishda xorijiy mamlakatlar tajribasini uyg'unlashtirish.....	186
Xasanov Baxodir Akramovich, Nurmanov Din-Axmed Tileubayevich	
Uzumchilik mahsulotlari eksportini oshirish omillari	193
Ibragimov Mansur Mardonovich	
Korxonalarning xo'jalik faoliyati hisobining mohiyati, ahamiyati va hisob turlari.....	196
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich, Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li, Irisboyev Raxmatilla Shavkat o'g'li	
Raqamli iqtisodiyotning o'zbekistondagi holati va uning rivojlanish istiqbollari	200
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Abdullayev Sanjar Sayfiddin o'g'li, Sunnatullayev Musurmon Sunnatulla o'g'li	
Fermer xo'jaliklar faoliyatida investitsiyalarning o'rni.....	204
Nomozova Mahliyo Mamirjon qizi, Yuldashev Muhammad Utkir o'g'li, Solijonova Diyora Xaydarali qizi, Saydullayev Akbarali Akram o'g'li, Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
Raqamli iqtisodiyotning o'rni va joriy etishdagi imkoniyatlari.....	209
Salamov Ibroxim, Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Ummatov Begzod Ikrom ugli, Bekpolatov Sultonxon Sherzod ugli	
Raqamli iqtisodiyot sharoitda asosiy vositalarni hisobga olishni takomillashtirish.....	214
Xatamov Kobil Xayriyevich, Sodiqov Xayrulla Sattorovich	
Improving Cost Accounting for Sales of Agricultural Products in Farms	218
Abdimumin Alikulov, Ulugbek Eshmuradov, Khondamir Abdushukurov	

Servis korxonalarini raqamli iqtisodiyotga o'tkazishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	224
Kurbanova Raxima Jamshedovna	
Raqamli iqtisodiyotning bugungi kundagi holati.....	228
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Eshimova Gulandom Botir qizi, Daniyarov Xurshid Baxtiyarovich	
Qoramolchilikda ozuqa ta'minotini yaxshilash yo'llari	233
Nurullayev Ulug'bek Uytalovich, Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
Meva-sabzavotchilik klasterlarida faol tadbirkorlikning iqtisodiy samaradorlikni oshirishdagi o'rni	236
Ibroxim Salamov, Roziyeva Gulxayo Chorievna	
Qishloq xo'jaligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	242
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Isaxonov Shaxzodjon Nurali o'g'li	
O'zbekiston chorvachiligidagi muammolar va ularning yechimi.....	246
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Esirgapov Diyor Akramovich, Ulmasov Tohir Suvonqulovich	
Qishloq xo'jaligi iqtisodiyotini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni va ahamiyati	249
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Ulmasov Amirxon Rasul o'g'li, Botirov Bekzod Ulug'bek o'g'li	
Механизмы и инструменты финансирования малых и средних сельскохозяйственных предприятий (На примере Центральноазиатского региона).....	253
Худойбердиева Асила	
Agroklastarlarda kapital qo'yilmalar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish masalalari.....	259
Irisboyev Rahmatillo Shavkat o'g'li, Jo'rayeva Diyora Olimjonovna, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
Milliy iqtisodiyotda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rolini oshirishning ustuvor yo'nalishlari	265
Saidxonov Akmalxon	
Improving Accounting and Auditing of Inventories in Agricultural Clusters	269
Raximova Umida Rabbimovna	
Maishiy xizmatlar sohasining rivojlanish tendensiyalari va kambag'allikni qisqartirishdagi o'rni.....	272
Rajabov Navruzbek Azimjonovich	
Chorvachilik tarmog'ida mahsulotlarni qayta ishlash samaradorligini oshirish imkoniytlari	277
Salamov Ibroxim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	
Порядок применения и актуальность международных стандартов финансовой отчетности в деятельности коммерческих банков и предприятий	282
Нарзиева Гузал Бахтиёровна, Хомидов Асилбек Отабек угли, Асомиддинов Хусан Асомиддин угли, Болтабаев Диёрбек Омондурди угли	
Savdo korxonalarida segmentar hisobning o'rni va ahamiyati	286
Mardonov Mamed Shavkatovich, Bobomuradova Sarvinov Ziyadullayevna	
Livestock Development Problems and Prospects in Uzbekistan	289
Khamdamova Nasiba Ablakulovna, Ulmasova Oyul Bakhtiyarovna, Xudayberdiyeva Marifat Umarovna	
Понятие и учет капитальных вложений в агрокластерах.....	292
Жураева Диёра Олимджановна	
Xizmat ko'rsatish korxonalarini innovatsion modernizatsiyalashda iqtisodiy samaradorlikni hisoblash metodini takomillashtirish	297
Kurbanova Raxima Jamshedovna, Umurzoqova Sevinch Karim qizi	
Tarmoq mahsulotlarini ishlab chiqarish va sotishda innovatsion texnologiyalarni qo'llashning iqtisodiy samaradorligi	301
Nazarova Maryam Sharipovna, Kazakova Zulayho Salaxiddinovna	
Maishiy xizmatlar sohasini tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirishda raqamli innovatsion texnologiyalarning roli va ahamiyati	304
Quliyev Begimqul Melikovich	
O'zbekiston iqtisodiyotining rivojlanishi va iqtisodiy o'sish uchun barqaror investitsiya muhitini ta'minlash masalalari.....	308
Raximova Umida Rabbimovna, Elmurodova Dilnoza Farxodovna	

Biznesni qo'llab-quvvatlashda iqtisodiy-ijtimoiy holatni yaxshilash imkoniyatlari	311
Salamov Ibroxim, Janibekov Faxriddin Beknazarovich, Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Xudayberdiyeva Marifat Umarovna	
G'alla urug'chiligidagi boshlang'ich hisob va ichki nazoratni takomillashtirish	315
Yuldashev Sherali Xaitovich, Yusupov Uchqun, Zokirov Behruz	
Baliqchilik xo'jaliklarini rejalashtirishning ahamiyati va bosqichlari	318
Dosmuratova Shaxista Kengashovna	
"Yashil" iqtisodiyot: konsepsiyaning shakllanishi va asosiy kategoriyalari	321
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Toshpulatova Kamola Xurshed qizi	
Sutchilik yo'nalishidagi xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatida marketing elementlaridan foydalanish	324
Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
Biznes jarayonlarida "xarajat" va "tannarx" kategoriyalarining nazariy jihatlarini	328
Xondamir Abdushukurov, Ulug'bek Eshmuradov	
Перспективы развития бухгалтерского учета и аудита на основе международных стандартов	333
Рахимова Умида Раббимовна, Асомиддинов Хусан Асомиддин угли, Болтабаев Диёрбек Омондурди угли, Хомидов Аслбек Отабек угли	
Asosiy vositalarni hisobga olishning xalqaro va milliy standartlarda aks ettirishning farqli jihatlarini	336
Xatamov Kobil Xayriyevich, Turabaeva Ozoda Ilxambekovna	
Qishloq hududlarida ekoturizm maskanlarining turistik salohiyati va sig'imi tahlili	340
Abduraxmanova Aqida Fayzulla qizi, Xoshimova Sevara Bahromovna, Sayfullaev Umidulla Fazliddin o'g'li	
Chorvachilik tarmoqlarida otchilik infratuzilmasining hozirgi holati va istiqboldagi iqtisodiy samaradorligini oshirish imkoniyatlari	346
Salamov Ibroxim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Tursunov Alpomish Amanovich, Yo'ldoshev Raxim Nuriddin o'g'li	
Qishloq xo'jaligi klasterlari va fermer xo'jaliklari faoliyatida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari	351
Nasimjon Babayev, Dilorom Yorbekova, Umidullo Fayzullayev	
Agroklasterlarda biznes jarayonlari sotish hisobini takomillashtirish	354
Abdunazarova Sevinch, Aliqulova Zebuniso, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qishloq xo'jalik ishlab chiqarishining samaradorligi	360
Kudratov Rizo Turdibayevich, Abduxaliqova Farangiz Abduxoliq qizi	
Increasing Efficiency of Catering Enterprises Through Modernization	365
Kurbanova Rakhima Jamshedovna	
Chorvachilik majmuasi infratuzilmasi va uni rivojlantirish	369
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Aslonov Xotamjon Sharibboy o'g'li	
Davlat-xususiy sherikchiligini rivojlantirishda klasterlarning ahamiyati	373
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Raxmatullayev Sherzod Mexriddinovich	
Studying the Features of Innovative Development in The Agricultural Sector of the Economy	377
Yorbekova Dilorom Muxammadkulovna	
Chorvachilikda klasterlashning ayrim masalalari	380
Urdushev Hamrakul, Mavliyanov Majid Tuychiyevich	
Issues of Development of "Green Economy" in the Context of the Actualization of the Problem of Ecology and Climate Change	385
Mukhayyo Dustova	
Xizmatlar sohasi rivojlanishining aholi turmush darajasiga ta'siri	390
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
Baliqchilik xo'jaliklarini rivojlantirish prognozini ishlab chiqish masalalari	393
Dosmuratova Shaxista Kengashovna	
Mahalliy soliqlar va mahalliy yig'imlarning iqtisodiy mohiyati	396
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li	
Turizm korxonalari hisob siyosatini shakllantirish	400
Ibragimov Mansur Mardonovich	

Korxonalarda moliyaviy holatini ifodalovchi ko'rsatkichlar tahlili	404
Isturdiyev Hasan Abdigapparovich, Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li, Yusupova Ergashoy	
Innovatsiya, innovatsion iqtisodiyot atamalarining mohiyati va ulardan samarali foydalanish yo'llari.....	408
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Boyjigitov Kamronmirzo Sobirjon o'g'li, Obloberdiyev Shuxrat Sharof o'g'li	
The Processing Indicators of Livestock Products on the Basis of Economic Statistical Models	411
Yorbekova Dilorom Muxammadkulovna, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	
Paxta-to'qimachilik klasterlarida tola ishlab chiqarish xarajatlari tahlili	414
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Farangiz Rustamova	
Meva-sabzavotchilikni rivojlantirishda klaster yondashuvining afzalliklari	419
Eshankulov Sirojiddin Xakimovich	
Prospects for Leaving the Population Out of Poverty	424
Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Radjabov Navruzbek Azimjonovich, Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Fayzullayev Umidullo Xayrullo o'g'li	
Tijorat banklarida korrupsiyaga qarshi kurashishning kompayens nazorati usullarini takomillashtirish.....	429
Sultonov Abrorbek Umarali o'g'li, Axmedov Shuxrat Xikmatullayevich	
Segmentar va moliyaviy hisobot tuzishda xo'jalik yurituvchi subyektlar mulkini baholashning metodologik muammolari	435
G'olibjon Alikulov	
Raqamli iqtisodiyotga o'tish orqali yashirin iqtisodiyotni jamiyatga ta'sirini kamaytirish	439
Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Abdusalomov Farruh G'ayrat o'g'li	
Sustainable Farming Futures: the Economic Need of Climate Change Program in Uzbekistan.....	443
Akhmadjon Nurullaev, Sanayeva Raxima Amirqulovna, Visola Khasanova, Bakhora Nurullaeva, Anvar Sanaev	
Problems and Prospects of Cadastral Valuation of Land Resources in the Republic of Kazakhstan	447
Berdimurat Nazimgul, Bassybekova Zh.B.	
Значение цифровизации в сельском хозяйстве	451
Сыздықова Азиза Оралбайқызы, Сапарова Айнура Алпамысовна	
Xizmatlar sohasi samaradorligini oshirish masalalari	456
Mirzayev Qulmamat Jonuzakovich, Mardanova Mohidil Otabek qizi, Mirzayev Azzamjon Jonuzokovich	
Aholini o'z-o'zini bandlikka jalb qilish orqali ishsizlik darajasini pasaytirish.....	461
Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Jo'rayev Sherali Anor o'g'li	
Innovatsiyani joriy qilishning fermer xo'jaliklari daromadlariga ta'siri	465
Eshboyev Diyorbek Yo'ldosh o'g'li, Sinayev Sherali Islom o'g'li, Ismoyilov Azamat Isroyilovich	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga muvofiq daromadni tan olish masalalari.....	471
Kozimjonov Abrorbek	
O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning yutuqlari va muammolari.....	475
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi	
Soliq ma'murchiligida raqamli iqtisodiyotning ahamiyati va uning ilmiy-nazariy asoslari tahlili	479
Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Holmirzayev Sardor Ravshan o'g'li, Tursinaliyev Abdulaziz Shokirjon o'g'li	
O'zbekistonda davlat xizmatlari ko'rsatish milliy tizimini rivojlanishi: xronologik tahlil.....	484
Hasanov Habibullo	
Chorvachilikning mamlakat iqtisodiyotidagi ahamiyati va uning rivojlanishi.....	488
Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Tirkashev Farxod Mahmudovich, Sayfullayev Akbar Xoljigit o'g'li, Erkinov Samandar Maxmudovich	
O'zbekiston chorvachiligiga oid FAO ma'lumotlari haqida	493
Pardayeva Kamola	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga muvofiq xaridorlar bilan tuziladigan shartnomalar asosida tushumni hisobga olishning ahamiyati	498
Norbekov Davron	
Paxtachilik klasterlarida ishlab chiqarishga ta'sir etuvchi omillarning tahlili	502
Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Abduraxmonov Orifbek Odiljon o'g'li	

Raqamli iqtisodiyotning zamonamizdagi bugungi o'rne	506
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Zarmaxmatov Nomojjon Baxodir o'g'li	
Improving Cost Audit in Innovation Activities	510
Mustafoev is the son of Akbar Mustafa	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotni mxs asosida transformatsiya qilish zaruriyati	514
Xolmurodov Otabek	
Klasterlarni tashkil etishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari va ularning mamlakat iqtisodiyotida tutgan o'rne	521
Javmanov Jamshed Abdusamatovich, Homidov Aslbek Otabek o'g'li, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li, Boltayev Diyorbek Omondurdi o'g'li	
Soliq imtiyozlarini nazariy asoslash va huquqiy tartibga solish	526
Uralov Baxtiyor Maxmudovich	
Sug'urta shartnomalari va sug'urta majburiyatlari hisobini moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari asosida takomillashtirish	531
Ochilov Ilyos Keldiyorovich	
Обеспечение привлекательности инвестиции коммерческих банков	537
Назаров Килич Холмурадович, Нафасов Шохрухбек Хошимович	
O'zbekistonda tashqi savdoning rivojlanishi va muammolari	539
Xudayberdiyev U.	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnatga haq to'lashning nazariy jihatdan tashkiliy-iqtisodiy asoslari	542
Rajabov Navruzбек Azimjonovich, Toshmurodova Dilbar Muzaffar qizi	
Human Capital in Education	546
Ibragimov Mansur Mardonovich, Ergashev Olloyor	
Qishloq joylarida xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish hamda o'zini o'zi band qilish orqali ishsizlikni kamaytirishning nazariy asoslari	551
Jo'rayev Sherali Anor o'g'li, Abdikarimov Nazirbek Odil o'g'li, Uralov Baxtiyor Maxmudovich	
Uchqora uzumi-mayizini yetishtirishning iqtisodiy samaradorligini oshirish imkoniyatlari	555
Salamov Ibroxim, Kudratov Rizo Turdibayevich, Janibekov Faxriddin Bекnazarovich	
Moliyaviy natijalarning tavsifini takomillashtirish	561
Yusupova Farizabonu Zarifovna	
Kambag'allik va uni qisqartirish yo'llari	564
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Do'stiyorov Mirabbos Erkin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida aholi turmush darajasini oshirishda xizmat ko'rsatish sohasining ahamiyati	568
Xolmurodov Otabek	
O'zbekistonda aholi turmush darajasi va daromadlarining o'ziga xos xususiyatlari	570
Rajabov Navruzбек Azimjonovich, Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
SWOT-анализ конкурентоспособности национального туризма в Узбекистане в условиях преодоления последствий пандемии	574
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Abduzoirov Sarvarbek	
Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish va aholi turmush darajasini yanada yaxshilashda iqtisodiy samaradorlikni oshirishning ahamiyati	577
Salamov Ibroxim, Kudratov Rizo Turdibayevich, hamdamova Nasiba Ablakulovna	
Jahon iqtisodiyoti va xalqaro savdo munosabatlari	582
Tirkashev Farhod Mahmudovich, Xo'jaqulov Inomjon Rustam o'g'li	
Xizmat ko'rsatish sohasini raqamli iqtisodiyot sharoitiga mos rivojlantirishning ayrim masalalari	586
Mirzayev Qulmamat Jonuzakovich, Sherzodova Diyora Sherzod qizi	
Turistik destinatsiyalarni rivojlantirish orqali turistik zonalarini takomillashtirish	589
Raxmonov Siyovush Turob ug'li, Ochilova Mohigul Toshtemir qizi	
Ivermektin, klozantel, iversantapulus dori vositalarining marketing tahlili	592
Raxmadullayev Humoyun Rashid o'g'li, Farmonov Nizom, Salamov Ibroxim	
Цифровая оптимизация для экологической безопасности в агропромышленном комплексе	597
Юнусов Худайназар Бекназарович, Сафарова Лола Улмасовна	

Смысловой – системный анализ процессов обработки плодов и овощей энергии начального импульса.....	602
Курбанов Жамшед Маджидович, Курбонова Мадина Жамшедовна	
Формирования алгоритма расчета эффективности транспортно-логистической системы поставок грузов.....	605
Кубаев Улугбек	
Роль и потенциал севооборота в создании устойчивых и экологически чистых систем в сельском хозяйстве на основе цифровизации	611
Юнусов Худайназар Бекназарович, Сафарова Лола Улмасовна	
Qoramollar uchun ozuqa ratsionini tuzishda innovatsion yondashuv	617
Mavlyanov Majid Tuychiyevich	
Landshaft bog'dorchilikni rivojlantirishda autocad dasturining o'rni.....	624
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Sulaymonov Mirobid Abduxolikovich	
Aniq qishloq xo'jaligida o'zgaruvchan me'yorlarni qo'llash	628
Akbarov Husan O'zbekxonovich, Bekzod Qudratov	
Raqamli iqtisodiyotda neyron tarmoqlaridan foydalanishning ahamiyati.....	634
Otoboyeva Aziza Shakirovna	
Iqtisodiy masalalarni tahlil qilish, me'yorlash, rejalashtirish, baholash hamda bashorat qilishda korrelyatsiya va regressiya usuli	637
Aktamova Vasila Uktamovna, Axtamova Umida O'ktam qizi	
Iqtisodiy ekonometrik modelni tuzish hamda avtokorrelyatsiya mavjudligini aniqlash	641
Raximov Abdulaxad Nematovich	
O'zbekistonda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirishda agrovoltaiika texnologiyasini qo'llash istiqbollari	646
Berdiyev G'ayrat Ibragimovich, Eshpulatov Dostonbek Baxodir o'g'li, Malikova Sevinch Telman qizi	
Развитие системы цифровизации в сельском хозяйстве и в народной медицине	650
Рахмонов Фариз Зафаржонович, Мухиддинова Сабрина Мунисовна, Усманова Лайло Рахматуллаевна, Рахмонова Хабиба Нуруллаевна	
Raqamli iqtisodiyot fanlarini o'qitishda zamonaviy pedagogik metodlar va virtual onlayn kurslardan foydalanish.....	653
Sulaymonov Mirobid Abduxolikovich	
Qishloq xo'jaligini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari	656
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich	
Ekin maydonlari tuproqlarini tahlil qilish va boshqarishda sun'iy intellekt tizimlaridan foydalanishning o'rni..	660
Otoboyeva Aziza Shakirovna, Artikov Farxod Sayfiddinovich, Usanov Yoqub Dilmurod o'g'li	
О некоторых нестандартных способах решения иррациональных уравнений	664
Актамова Васида Уктамовна	
Корхоналарни тугатишнинг норматив ва ташкилий-услугий таъминотини такомиллаштириш	666
Дусмуратов Раджапбай Давлатбаевич	
Юридик шахсларни тугатишнинг норматив-ҳуқуқий таъминоти.....	670
Давлетов Икрам Рахимберганович	
Саноат корхоналарида мулкый муносабатларни тартибга солишнинг илмий назарий асослари.....	674
Бобобеков Эргаш Абдумаликович	

BANDLIKNI TA'MINLASH VA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNI YUZAGA KELTIRUVCHI SABABLAR HAMDA ULARNING YECHIMI

Ahmatova Qunduzbonu Asliddinovna

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti talabasi

Sunnatullayev Musurmon Sunnatullo o'g'li

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti talabasi

Salamov Ibroxim

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrası dotsenti, i.f.n.

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada bandlikni ta'minlash va kambag'allikni qisqartirishni yuzaga keltiruvchi sabablar hamda ularning yechimi bo'yicha ilmiy izlanishlar natijalari kiritilgan. Chunki, bugungi islohotlarning asosini tashkil etadi. Muammolarning hal etilishi mamlakatimiz iqtisodiy-ijtimoiy holatni yaxshilash hamda xalqimizning farovon hayotini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etishi kiritilgan. Ushbularning yuqori darajasi ham jamiyatdagi ijtimoiy ziddiyatlarning kuchayishiga sababdir. Bu, eng avvalo, istiqbolda ishonchning kamligi va kam daromadli guruhlarining mavjud muammolarini hal qilishga qodir emasligi bilan bog'liq bo'lishi. Mazkur maqolada kambag'allikni qisqartirish va uni yuzaga keltiruvchi sabablar bayon qilingan. Xulosa va ilmiy-amaliy tavsiyalar, foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati berilgan.

Kalit so'zlar: bandlik, kambag'allik, ishsizlik, faol tadbirkorlik, haqiqiy ishbilarmonlik, biznesmenlik, sabab, yechim, Xitoy tajribasi va h.k.

Abstract: This scientific article includes the results of scientific research on the causes of employment and poverty reduction and their solutions. Because it is the basis of today's reforms. It is included that solving the problems is important for improving the economic and social situation of our country and ensuring the prosperous life of our people. The high level of these is also the reason for the increase of social conflicts in the society. This is primarily due to the lack of confidence in the future and the inability to solve the existing problems of low-income groups. This article describes poverty reduction and its causes. Conclusions and scientific-practical recommendations, a list of used literature are given.

Key words: employment, poverty, unemployment, active entrepreneurship, real entrepreneurship, entrepreneurship, reasons, solution, Chinese experience and failure.

Аннотация: Эта научная статья включает результаты научных исследований о причинах занятости и сокращения бедности и их решениях. Потому что это основа сегодняшних реформ. Указывается, что решение проблем важно для улучшения экономического и социального состояния нашей страны, обеспечения благополучной жизни нашего народа. Высокий их уровень также является причиной роста социальных конфликтов в обществе. Это связано, прежде всего, с отсутствием уверенности в будущем и неспособностью малообеспеченных слоев населения решить свои текущие проблемы. В данной статье описывается сокращение бедности и его причины. Приведены выводы и научно-практические рекомендации, список использованной литературы.

Ключевые слова: занятость, бедность, безработица, активное предпринимательство, настоящее предпринимательство, бизнесмены, причина, решение, китайский опыт и т.д.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi iqtisodiy taraqqiyot va kambag'allikni qisqartirish vazirligi hamda uning tizim tashkilotlari faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi 2020-yil 26-mart, PQ4653-sonli Qarori ^[3] hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Kambag'al va ishsiz fuqarolarni tadbirkorlikka jalb qilish, ularning mehnat faolligini oshirish va kasb-hunarga o'qitishga qaratilgan hamda aholi bandligini ta'minlashga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 2020-yil 11-avgust, PQ-4804-son qarorlari qabul qilindi ^[4]. Qarorlar, Farmonlar, dasturlarning asosiy maqsad – bandlikni ta'minlash, kambag'al va ishsizlarni kasb-hunarga va faol tadbirkorlikka, haqiqiy ishbilarmonlikka, xalq manfaatidan o'z manfaatini ustun qo'ymaydigan biznesmenlarni tayyorlash, qisqa kurslarda joylarda o'qitish, ularni nazariy-amaliy bilim va tajribalarni oshirish borish hamda mamlakatni 2030-yilga borib 50 ta rivojlangan mamlakatlar tarkibida ko'rishdir.

Yangi tizimini joriy qilish, ularni kasb-hunarga o'qitishda xususiy sektor bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish, maqsadga yo'naltirilgan vazifalarni amalga oshirishni tashkil etish, ehtiyojmand aholi va nogironlarni, yoshlarni, xotin-qizlarni ish bilan bandligini ta'minlashga oid qo'shimcha choralarni amalga oshirishga qaratilgandir. Qarorlar bilan: Kambag'al va ishsiz aholini kasb-hunarga o'rgatish hamda ularning mehnat faolligini oshirish bo'yicha respublika ishchi guruhi tarkibi, aholi bandligini ta'minlash va ishchi kuchining raqobatbardoshligini oshirish dasturi tasdiqlandi, Rossiya Federatsiyasida faoliyat yuritayotgan mehnat migrantlarini o'qitish choralari belgilandi. Qaror orqali Kambag'al va ishsiz fuqarolarni kasb-hunarga o'qitish tizimini joriy etish uchun zarur bo'ladigan moliyaviy xarajatlar ajratildi hamda ularning manbalari, yo'nalishlari va ko'lamlari belgilandi.

MAVZUNING DOLZARBLIGI

Respublikamizda bandlikni ta'minlash va kambag'allikni kamaytirish yoki butunlay yo'qotish muammosi mavjuddir. 2022-yilda ishsizlar soni mehnatga yaroqli aholining 17 foizini tashkil qilgan bo'lsa, 2023-yilga kelib bu ko'rsatkich 13 foizga tushdi. Agar bandlik ta'minlanmas, kambag'allik tugamas ekan, jinoyatlar, kamchiliklar davomli bo'ladi. Shuning uchun ham bu mavzu dolzarbligicha qolmoqda. Bizning ilmiy izlanishlarimiz ushbu muammolar yechimini imkon darajasida kamaytirish, yo'llarini, imkoniyatlarini o'rganib topishdir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Jahon mamlakatlarini hamda o'z mahalliy tajribalarimiz, respublikamizda qabul qilingan yangi tahrirdagi Konstitutsiya, boshqa shu sohaga taalluqli Qonunlar, Qarorlar, Farmonlar, o'tkazilgan videoselektorlar, Prezidentimizning Sirdaryo viloyatining Sayxunobodda bo'lgandagi uchrashuvi, Sayxunobod tajribasini butun mamlakatimiz mahallalariga, oilalarga joriy etish, Namangan viloyatidagi uchrashuvi va rahbariyati, faol tadbirkorlari hamda aholisi oldiga qo'ygan topshiriqlari ushbu masalalar yechimini topishdagi asos bo'lib hisoblanadi. Birgina misol, jahonda 242 ta mamlakat bo'lib, shundan 193 tasi BMT a'zolaridir. AQSHning YAIM ti 25 trln 346 mlrd 305 mln AQSH dollariga tengdir. Ulardagi mehnatga yaroqli aholining 78-84 foizi infratuzilma, ya'ni xizmat sohasida mehnat qilishar ekan. AQSH dan keyin ikkinchi o'rinda Xitoy Xalq Respublikasi bo'lib, uning YAIM i 19 trln 911 mlrd 593 mln AQSH dollarini tashkil qilgan ^[13]. Bu mamlakat bandlik va kambag'allikni tugatishda dunyo mamlakatlari ichida eng tajribalisi bo'lib hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasini YAIM esa 82 mlrd AQSH dollarini tashkil qildi, 2030-yilga borib mamlakatimiz YAIM miqdori 160 mlrd AQSH dollariga yetkazilishi rejalashtirilgan. Bandlikni ta'minlash va kambag'allikni kamaytirish, tugatish borasida O'zbekiston mahalliy va Xitoy tajribasiga asoslanmoqda. Maqolani tayyorlashda quyidagi usullardan foydalanildi.

Metodlar. monografik, statistik, taqqoslash va boshqa usullar yordamida tahlil qilganmiz.

TAHLILLAR VA ASOSIY NATIJALAR

Mehnat bozorida raqobatga dosh berolmaslik, boqimandalik kayfiyatining yuqoriligi, milliy urf-odatlardagi ortiqcha sarf-xarajatlar, ta'lim tizimidagi salbiy holatlar, faol tadbirkorlikni, haqiqiy ishbilarmon va biznesmenlarning tashabbuskorliklarining kamligi va hududlarda tibbiyot sifatining pastligi bandlik hamda kambag'allikka yetaklovchi asosiy sabablardandir. Ma'lumki, O'zbekistonda kambag'allik mavzusi "yopiq" bo'lib kelgan. Ijtimoiy himoyaga muhtoj yoki kam ta'minlangan oila deb ta'riflanardi. Uch yil avval esa O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev hech bir qog'ozga o'ramasdan kambag'allik degan tushunchani aniq-tiniq qayd etdi va respublikamizda bu daraja tan olindi. 2020-yilda ochiqdagi hisob-kitoblarga ko'ra, O'zbekistonda kambag'al aholi 18–15 foizni, ya'ni 4-5 mln. ni tashkil etgandi. O'shanda bu toifa aholining kunlik daromadi 10–13 ming so'mdan ham oshmasligi ma'lum qilingan. 2022-yil respublikada kambag'allik darajasi 17 foizdan 14 foizga tushdi ^[13]. Bunda hokim yordamchilarining 1 mln nafar aholini kasb-hunarga o'qitib, ish bilan band qilgani muhim omil bo'ldi, deyiladi prezident ishtirokidagi videoselektor yig'ilishida. Koronakrizis davrida "Temir daftar",

“Ayollar daftari”, “Yoshlar daftari” kabi manzilli dasturlar aholining kambag'al qatlamini qo'llab-quvvatlashda muhim choralar bo'ldi, deyish mumkin. Xususan, 2021-yil 1-noyabr holatiga, “Ayollar daftari”ga kiritilgan 65,2 ming nafar xotin-qizlarga 973,6 milliard so'm, “Yoshlar daftari”ga kiritilgan 56,6 ming nafar yoshlarga 1,3 trillion so'm, “Temir daftar”ga kiritilgan 5,7 ming nafar fuqaroga 94,4 milliard so'm miqdorida imtiyozli kreditlar yo'naltirilgan. Hukumat qaroriga muvofiq, yetim bolalar va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lganlarni qo'llab-quvvatlash maqsadida “Mehr daftari” joriy qilingani ham bu boradagi tizimli ishlar bilan mushtarakdir. Unga ko'ra, bolalar ushbu daftarga tuman yoki shahar hokimi qarori asosida kiritiladi va undan 25 yoshga to'lganda chiqariladi. Bunda daftardan chiqarilayotgan shaxslarning bandligi, uy-joyi mavjud bo'lishligi shart ekanligi bo'yicha dasturlar ishlab chiqilgandir.

O'zbekiston Respublikasi bandlikni ta'minlash va kambag'allikni qisqartirish sohasida o'ziga andoza sifatida Xitoy Xalq Respublikasi tajribasini tanlagan. Sababi Xitoy 2012-yilda 98,99 mln aholisi kambag'al bo'lgan bo'lsa, 2016-yilda qariyb ikki barabarga qisqarib, 43,35 mln. kishini tashkil etgan. 2020-yilda esa kambag'allik darajasi 0 ko'rsatkichni qayd etib, Xitoy kambag'allikka qarshi kurashish bo'yicha insoniyat tarixida mo'jiza ko'rsatdi, deyish mumkin. Xitoy bu natijaga oddiy tilda tushuntiradigan bo'lsak, belgilangan chora-tadbirlarning ijrosiga jiddiy va qat'iy e'tibor qaratish bilan erishgan. Xitoy Xalq Respublikasining 2 mingdan ziyod korxonasi bizning mamlakatimizda faoliyat ko'rsatmoqda ^[13].

Respublikamiz iqtisodiy-ijtimoiy holatini, yashayotgan aholi qatlamini, oilalarni faravonligini ta'minlash maqsadida Respublikamiz Prezidentining 2024-yil 14-mart kuni Sirdaryo viloyatining Sayxunobod tumaniga tashrif buyurib, aholini yashash sharoitlari bilan tanishgani katta o'zgarishlarga sabab bo'ldi. Chunki, Sayxunobod aholisi 20 sotixdan ortiq bo'lgan 26 tumandan biri bo'lib, o'z tomorqalaridan samarali foydalanishi past darajada. Sirdaryo suvi oqib o'tishiga qaramasdan 22 foiz yerlarda suv tejovchi texnologiyalar joriy qilinganligi tanqidiy holatdir. Sayxunobodda 17 ming xonadondagi tomorqani ishga solish, kichik sanoat xizmatlarni yo'lga qo'yish orqali aholini daromadli qilish vazifasi qo'yilib, ushbu va boshqa rejalashtirilgan ishlar, xizmatlarni butun respublika hududlari, mahallalari, xonadonlarida joriy etishdek tashabbus amalga oshirilmoqda. Nafaqat Sayxunobodda, respublikamizda chorvachilik mahsulotlarini aholini ta'minlash imkoniyati bo'lmaganligi tufayli xorij mamlakatlaridan import qilinmoqda. Shu boisdan chorvani ko'paytirish istagini bildirgan oilalarga 400 gektar oziqa yetishtirish uchun yer berildi. Sayxunobod tumanining bitta “Ittifoq” mahallasining o'zida mehnatga yaroqli aholidan 100 kishi band emasligi ham aniqlandi.

Mamlakatimizda bugungi kunda 9 ming 452 ta mahalla faoliyat ko'rsatib kelmoqda. 2024-yilda yoshlarni, mehnatga yaroqli aholi qatlamini faol tadbirkorlikka qiziqtirish va jalb qilish uchun 140 ta loyihaga banklar tomonidan kredit berildi. 137 kishiga dehqonchilik qilib band bo'lishlik, oilasini faravonligini ta'minlash, oziq ovqatga bo'lgan talabini yil davomida ta'minlash maqsadida uzoq muddatga yer ajratildi. Izlanishlar shuni ko'rsatadiki, bir xonadan misolida aytsak, 20 sotix tomorqasi yerini 35 foizidan foydalanuvchilar aniqlandi. Ko'pchilik xonadonlarda tomorqadan samarasiz foydalanilmoqda. Aholi bandligini ta'minlash va kambag'allikni kamaytirish borasidagi prezident tashabbusi katta istiqbol strategiyasi ko'zgusi bo'ldi. Unda tomorqalardan samarali foydalanishga katta e'tibor qaratildi va bu tajribani butun respublikamiz mahallariga, oilalariga tadbiiq etish masalasi ko'rildi. Shu jihatdan qaraganda, har bir davlat, birinchi navbatda, bandlikni ta'minlash kambag'allikni qisqartirish choralarini ko'radi, bu yo'lda xalqaro tajribani o'rganadi va o'zining dasturlarini ishlab chiqadi. Sayxunobod tajribasi viloyatlarda joriy etilmoqda. Masalan: Andijon viloyatining Xonobod shahrining Yangi obod mahallasida 3500 aholi yashaydi, mirishkor Saloxiddin Usmonov klaster tashkil etib, qo'ziqorin yetishtirib 10 million so'm daromad oldi. Chunki 1 kg qo'ziqorinning bahosi 40 ming so'mdir. 100 bosh bedanani o'stirib, ulardan 4 million so'm oyida daromad olmoqda, biogumus tayyorlab sotmoqda, ko'chatchilikdan 5,5 million so'm daromad qildi, quyosh batareyasi o'rnatgan. Mahallada 181 kishi o'z-o'zini band qilishdilar ^[8, 13]. Istiqbolda mamlakatimizning mehnatga yaroqli aholisini mulkchilikning har xil turlari va shakllarini o'zoq qishloqlarda joriy etish natijasida ushbu muammolarni yechish imkoniyati amalga oshiriladi.

Avvallari “kambag'allik” so'zi taomilimizda bo'lmagan. O'tgan besh yillikda esa kambag'allikni qisqartirish tendensiyasi bilan bog'liq qator ishlar amalga oshirilmoqda. Lekin rivojlangan xorijiy davlatlarda birinchi o'rinda aholining kam ta'minlangan qatlamiga moliyaviy ko'mak berish chora-tadbirlari ko'rilgan. Mamlakatimizda ham bu borada mahalliy va xorijiy tajribalar o'rganilib, bandlikni ta'minlash va kambag'allikni qisqartirishga qaratilgan milliy dasturlar ishlab chiqildi. Masalan, 2018-yildan boshlab hududlarda aholini faol tadbirkorlikka jalb qilish va shu orqali yangi ish o'rinlari yaratish maqsadida “Har bir oila – tadbirkor” dasturi joriy etildi. Buxoro viloyatining Peshku tumanining Ibn Sino mahallasida 4829 kishi istiqomat qiladi, ularning 1300 tasi band qilindi, ushbu mahallada issiqxonasi bo'lmagan oilalar qolmadi ^[12]. Shunga o'xshash misollar Samarqand viloyati va boshqa viloyatlar mahallalarida va oilalarida ko'paymoqda. O'zbekiston-2030 strategik dasturi bo'yicha mehnatga yaroqli aholining hammasining bandligi ta'minlanib, kambag'al oilalar bo'lmashligi kiritilgan ^[2]. Ushbu muammolarni yechimi bo'lishli tayyorlanayotgan kadrlarga, ularning malakasiga bog'liqdir. Hal qilinishi bo'yicha respublikamizda amaliy ishlar olib borilib, banklar va mutasaddilar mahallalarga berkitilmoqda.

XULOSA

Bandlikni ta'minlash va kambag'allikni qisqartirish borasida bir mamlakat tajribasini boshqa mamlakatda aynan qo'llash imkoniyati, ya'ni yagona formulaning mavjud emasligi O'zbekistonda ham xalqaro tajribani inobatga olgan holda, aholining ehtiyojmand qismini qo'llab-quvvatlashning o'ziga xos tizimini yaratishni taqozo etdi.

Xitoyning ikki mingdan ziyod korxonasi O'zbekistonda faoliyat ko'rsatishi natijasida ijobiy o'zgarishlar bo'lmoqda.

Chorvani ko'paytirish istagini bildirgan oilalarga 400 gektar oziqa yetishtirish uchun yer berilgani, istiqbolda chorva uchun yem-xashak bazasini yaratishga amaliy yordam beradi.

2024-yilda mehnatga yaroqli aholi qatlamini faol tadbirkorlikka qiziqtirish va jalb qilish maqsadida 140 ta loyihaga banklar tomonidan kredit berilgani maqsadga muvofiqdir.

Sirdaryo viloyatining Sayxunobod tumanida bir oilaga 20 sotix tomorqasi yerini 35 foizidan foydalanayotgani yaxshi holat emas edi. Sayxunobod tajribasi viloyatlarda joriy etilmoqda. Masalan: Andijon viloyatining Xonobod shahrining Yangi obod mahallasida 3500 aholi yashayotgani, Saloxiddin Usmonov klaster tashkil etib, qo'ziqorin yetishtirib 10 million so'm daromad olayotgani, 1 kg qo'ziqorinning bahosi 40 ming so'mligi, 100 bosh badanani o'stirib, ulardan 4 million so'm oyida daromad olayotgani, biogumos tayyorlab sotayotgani, ko'chatchilikdan 5,5 million so'm daromad olgani, quyosh batareyasi o'rnatgani, mahallada 181 kishi o'z-o'zini band qilganligi yaxshi natijadir.

2018-yildan mamlakatimizda oilaviy tadbirkorlikni tizimli amalga oshirib, bandlikni ta'minlash va kambag'allikni kamaytirish joylarda amalga oshirilib borilmoqda.

Takliflar:

1. Bandlikni ta'minlash va kambag'allikni qisqartirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish yo'llarini ishlab chiqish.
2. Kambag'al oilalar bilan ishlashning zamonaviy va samarali usullarini joriy etish.
3. Sirdaryo viloyatining Sayxunobod tumani tajribasini viloyatlarda, tumanlarda, mahallalarda, oilalarda joriy etilishida joylardagi iqlim, tuproq va boshqa holatlar e'tiborga olinib doimiy monitoring qilib borish nazoratini olib borish.
4. Bandlikni ta'minlash va kambag'allikni kamaytirishda aholining kasb-hunar egallashi va kasbiy tayorgarlikni oshirishda keng imkoniyatlar berish
5. Infratuzilma, ya'ni xizmat sohasida mulkchilikning har xil turlari va shakllarini joriy etishda ilmiy-amaliy tavsiyalarga asoslanish.
6. Ko'proq yangi ish o'rinlarini qishloqlarda yaratish.
7. Kambag'al oila farzandlarini sifatli bilim olishiga ko'maklashish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. –T.: O'zbekiston. 2023.
2. O'zbekiston-2030 strategik dasturi, 2023-yil 11-sentyabr
3. O'zbekiston Prezidentining "O'zbekiston respublikasi iqtisodiy taraqqiyot va kambag'allikni qisqartirish vazirligi hamda uning tizim tashkilotlari faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi 2020-yil 26-mart, PQ4653- sonli qarori.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Kambag'al va ishsiz fuqarolarni tadbirkorlikka jalb qilish, ularning mehnat faolligini oshirish va kasb-hunarga o'qitishga qaratilgan hamda aholi bandligini ta'minlashga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 2020-yil 11-avgust, PQ-4804-son qarori.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori, 11.09.2023-yildagi PQ-300-son, Kuchga kirish sanasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'ZBEKISTON – 2030" Strategiyasini 2023-yilda sifatli va o'z vaqtida amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" qarori (12.09.2023).
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 11.09.2023-yildagi PQ-300-son, "O'ZBEKISTON – 2030" Strategiyasini 2023-yilda sifatli va o'z vaqtida amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" qarori (12.09.2023).
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oila va xotin-qizlarni tizimli qo'llab-quvvatlashga doir ishlarni yanada jadallashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni, 2022-yil 7-mart, PF-87-sonli.
7. Prezident Shavkat Mirziyoyev raisligida 18-mart 2024-yil kuni qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat sanoati sohalarida investitsiyalar jalb qilish hamda eksportni ko'paytirish masalalari muhokamasi bo'yicha videoselektor yig'ilishi o'tkazildi.
8. Samarqand viloyati qishloq xo'jaligi va statistika boshqarmasining 2021–2022-yil yakunlari bo'yicha hisobotlari.
9. Salamov I., Kazakova, Z.S., Nurmonov Sh.X. Menejment va marketing. Darslik. "Fan ziyosi " nashriyoti. T.-2023, 252 betli.

10. Salamov I., Jonibekov F., Kazakova Z., & Nazarova M. (2022). The Role of Investments in Ensuring the Economic Stability of Livestock and Prospective Opportunities. INTERNATIONAL JOURNAL OF BIOLOGICAL ENGINEERING AND AGRICULTURE, 1(3), 1-4. Mejdunarodnyy nauchnyy jurnal № 7(100), chast 2 "Nauchnyy Fokus" noyabrya, 2023 201
11. Salamov I., Kazakova Z. S., Nazarova M. S., & Jonibekov F. B. (2022). Prospects for digitalization of order tables in infrastructure development in agriculture of the republic of uzbekistan.
12. Mualliflarning ilmiy va amaliy tadqiqotlari hamda izlanishlari natijalari.

Internet saytlari:

1. www.gov.uz
2. www.lex.uz
3. www.publicfinance.uz
4. www.statistics.uz

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Alfraganus universiteti dotsenti, i.f.f.d. (PhD) Fayziyev Oybek Raximovichning umumiy tahriri ostida nashrga tayyorlandi.

O'zbek tili muharriri: Ulug'bek Eshmuradov

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Rus tili muharriri: Abdimo'min Alikulov, i.f.d., professor

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Bobur Ochilov

2024. Maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027
Topshirildi: 10.04.2024-yil. Nashrga ruxsat etildi: 19.04.2024-yil.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O‘zbekiston Respublikasi
Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro‘yxatdan
o‘tkazilgan.